

Innspill til Grønn strategi – Klimastrategi for Bergen 2022-2030

Fra forskere ved Universitetet i Bergen tilknyttet Senter for klima og energiomstilling: Håvard Haarstad (UiB), Hanna Kvamsås (NORCE), Simon Neby (UiB), Scott Bremer (UiB), Jesse Schrage (UiB) og Ronya Solberg (UiB), og Forskningsgruppe for grønne områder, luftforurensning og helse: Ane Johannessen, professor i epidemiologi.

Vi har i møte (9. september) med Klimaetaten fått presentert Grønn strategi, og drøftet innspill. Vi vil følge opp med disse skriftlige innspillene til strategien:

- Klimastrategien er godt gjennomarbeidet og ambisiøs, og gir generelt sett et godt utgangspunkt for konkret handling på klimaomstilling i Bergen frem mot 2030. Det er viktig at Bergen kommune holder på klare og tydelige ambisjoner og målsetninger i tråd med Parisavtalen. Bergen vil i så måte være i godt selskap – byer over hele verden vedtar nå ambisiøse målsetninger og tiltak for å møte klimautfordringene. Det er viktig at målsetningene ikke svekkes gjennom videre politisk saksbehandling, og at de ambisiøse målsetningene følges opp med ambisiøse tiltak.
- Vi er enig i grepet med å fremheve rettferdig omstilling som et eget satsingsområde i strategien. Likevel, klimastrategien bør gjenspeile at rettferdig omstilling er et gjennomgripende hensyn. Se på muligheten for å vurdere *alle* satsinger og tiltak ut i fra hvordan de påvirker rettferdighet. (Dette har vært gjort blant annet i Boston sin klimahandlingsplan (2019 update, se avsnittene «Designing for equity».)
- Vurder å gjøre det tydeligere både i klimastrategien og i påfølgende tiltaksplaner hvem som har ansvar for å satsinger og tiltak. Hvilke deler av strategien fremmes gjennom kommunens egne mandater, hvilke fremmes i samarbeid med andre aktører i Bergen, og hvilke fremmes ved å legge press på nasjonale myndigheter? Dette kan med fordel tydeliggjøres i klimastrategien.
- Det er veldig bra at strategien får fram at det skjer mye hos mange ulike aktører og på mange ulike områder på klimafeltet. At strategien aktivt prøver å omfatte de normative og kulturelle endringene som må skje politisk, personlig og strukturelt for at Bergen skal bli et lavutslippssamfunn til 2030 og 2050 er veldig positivt. Det kan gjerne legges enda mer vekt på forholdet mellom større samfunnsstrukturer innen arbeidslivsorganisering og byutvikling og de mulighetene folk har til å leve bærekraftige liv. Kan for eksempel innføring av ny arbeidslivspolitik som 6-timersdag påvirke vaner, transportbehov, materielt forbruk, energiforbruk, livsstil osv.?
- De negative helseeffektene vi ser av forurensning og klimaendringer er dramatiske. Verdens helseorganisasjon (WHO) kom nylig med oppdaterte grenseverdier for luftkvalitet ([WHO global air quality guidelines 2021](#)), her er grensene for hva som anses som skadelig forurensning langt lavere enn i EU-grenseverdiene som hittil har vært i bruk i norsk kontekst. I henhold til den nye WHO-rapporten ligger Bergen vesentlig over grenseverdiene, det er dermed også sterke helsemessige årsaker til at

utslipp må ned. Et mer eksplisitt fokus på helseeffekter i Grønn Strategi, for eksempel kapittel 4 "Fossilfri transport" vil også bidra til at befolkningen ser den direkte nytteverdien av utslippsreduksjon også for egen del klarere og kan hende øker motivasjonen for en mer klimavennlig hverdag. Vi ber om at WHO-rapporten det er lenket til her tas med i Kunnskapsgrunnlaget for strategien, og at følgende setning skrives inn i slutten av avsnittet "Hvorfor" på side 24 i Grønn Strategi: "Utslippene pr i dag overstiger anbefalte grenseverdier fra Verdens helseorganisasjon og fører også til helseproblemer i befolkningen."

- De potensielt positive effektene av grønne områder er vidtrekkende og dekker såvel mentale som fysiske helseaspekter. Forskning viser at grønne områder er knyttet til bedret mental helse, men grønne områder er også assosiert med bedre lungehelse, mindre hjertesykdom, mindre diabetes type 2, mindre overvekt, og lavere dødelighet. Dette kommer fram blant annet i Verdens helseorganisasjon sin nøkkelreferanse på området "[Urban green spaces and health](#)" fra 2016. Vi ber om at denne referansen tas med i Kunnskapsgrunnlaget for Grønn Strategi. Vi ber også om at man integrerer fysisk helse i setningen på side 18 i Grønn Strategi: "Mer grøntareal vil kunne absorbere mer vann og vil samtidig være positivt for innbyggernes mentale og fysiske helse."
- Det er viktig å framheve tidsaspektet i klimastrategien - dagens 10-12 år gamle bergensere er voksne i 2030-årene, og er gjerne medlemmer av bystyret i 2040- og -50-årene. Det betyr at det kan være nyttig for Bergens skoler å vektlegge klima- og bærekraftsvurderinger i måten undervisning og skolehverdag formes på. Her legges fundamentet for framtidens politiske borgere, det er nå vi utvikler verdigrunnlaget som framtidens by skal styres etter, og en bergensk kultur for å prioritere klima-, miljø- og bærekraftsspørsmål på lang sikt. Dette kan også være med på å bygge eierskap til spørsmål om rettferdig fordeling, omstillingsmål, felles innsats, visjoner om framtidens arbeidsliv, mv.

Innsendt av Håvard Haarstad, 19. september, 2022.